

bringing neighbours closer

Par ziemas bojājumiem

M. Skrīvele

LVAI, Dobele
2011

Izsušana Tā ir ziemas beigās dziļo miera periodu izgājušo un zem sniega norūdīšanos zaudējušo koka daļu nosalšana pat samērā nelielā salā.

Kāpēc daļa koku aizgāja bojā tikai vasaras vidū vai pat otrajā pusē? Tā kā koksne salā nebija cietusi, ūdens un minerālvielas koka vainagam tika piegādātas, bet pārtraukta bija tikai ogļhidrātu piegāde saknēm no lapām.

Saules apdegumi Tie veidojas skaidrā laikā februārī vai martā, kad saule sasilda tumšos stumbrus un resnus skeletzarus dienvidu un dienvidrietumu pusē. Mizas audi šādos zaros izbeidz dziļā miera periodu un zaudē ziemcietību. Bojājuma vietā miza sāk žūt, kļūst tumšāka un vēlāk veido iegrimumu.

Mizas atlupumi un plaisas rodas tad, ja miza strauji atdziest. Tā saraujas ātrāk nekā koksne, kas vēl nav atdzisusi, tāpēc pārplīst un atlūp.

Sakņu ziemcietība.

Pārbagāta raža samazina ogļhidrātu uzkrāšanos saknēs, jo koks parasti cenšas ar barības vielām apgādāt vispirms augļus un dzinumus, saknēm tiek mazāk, tās novājinās.

Saknes un ūdens.

Lai saknes elpotu, nepieciešams skābeklis, irdena augsnes struktūra.

Drenāžas trūkums veicina ūdens uzkrāšanos augsnes virskārtā, sevišķi pat nelielās ieplakās.

Ilgstoša uzturēšanās ūdenī sevišķi nepatīk kaulenķoku saknēm, bet to labāk pacieš bumbieres, cidonijas un ābeles. Pavasarī un vasarā, sakņu aktīvas augšanas laikā ūdens negatīvā ietekme ir lielāka nekā rudenī.

Ilgstoša ūdens uzkrāšanās sniega kušanas laikā dažāda dziļuma ieplakās ir bīstamāka, sevišķi ķiršu un plūmju stādījumos.

**Kokus baro ne tikai saknes, bet arī lapas
Tikai veselīgas, spēcīgas lapas fotosintēzes procesā
spēs saražot gan kokiem, gan augļiem vajadzīgos
ogļhidrātus.**

Tātad vajadzīgi jaunie dzinumi ar spēcīgām lapām.
Tad augļi būs lielāki, koku ziemcietība augstāka.

Kā ziemojuši Vidzemes dārzi

Ir dārzi, kuri cietuši ļoti maz vai nemaz – tādi ir

Vairāk cietuši bija dārzi,

- kuri atradās kaut nelielās ieplakās
- kuros koki iepriekšējā gadā ražoja pārbagāti, raža nav bijusi normēta
- vai neražoja – tātad netika kopti, trūka jauno dzinumu
- koki pārmēsoti - ilggadīgie augļaugi nav viengadīgie laukaugi. Vēls un bagātīgs slāpekļa mēslojums aizkavē augšanas nobeigšanu, audu nobriešanu un sagatavošanos ziemei.
- ūdens trūkums ne vienmēr nodrošināja mēslojuma laikus nokļūšanu līdz saknēm.
 - un pārāk pamatīgi iznīcinātas nezāles - dārzos dažreiz vajadzīgas arī nezāles un zālājs. Ar to pļaušanu var regulēt gan mitruma, gan barības vielu režīmu.
- kuros nav veikta atjaunojošā griešana – trūka dzinumu ar spēcīgām lapām
- kuros kokiem skeletzaru pārāk daudz, tie ar šauriem atzarošanās leņķiem - bumbierēm

Cieta šķirnes, kuras

- nav piemērotas dārza vietai
- pārbagāti ražoja, visvairāk uz riņķenīšiem, trūka lapu, daudz kailu zaru – 'Zarja Alatau', 'Ilga', 'Ligol'
- spēcīga auguma šķirnes – 'Saltanat'

Labāk atlaba koki dārzos, kuros

pavasārī kokiem pietika mitruma – lietus, mulča, nopļauta zāle, veikta zaru atjaunošana

Slikti ir dārzi, kuros

- nekopa, jo nav taču gaidāma raža
- koki ir veci, nav jauno pieaugumu, neražoja ne pagājušo, ne šogad

Par šķirnēm – daži novērojumi

- labi pārziemojušas un ražo – ‘Antej’, ‘Sinap Orlovskij’, ‘Antonovka’, ‘Orļik’, arī ‘Auksis’, ‘Tiina’,
- tikai dažviet ražoja, bet visur labi pārziemoja ‘Kovaļenkovskoje’

Koku barošana rudenī

Bora trūkums sevišķi parādās smilts augsnēs ar augstu pH, arī stipri kaļķainās augsnēs.

Kalcijs traucē bora uzņemšanu augos, samazina arī tā ietekmi, tajā pat laikā bora trūkums traucē kalcija uzņemšanu.

Vēlamais bora saturs ābeļu lapās (sausnā) jūlijā-augustā ir 25-50 mg/kg, bumbieru lapās 25-80, bet kaulenķoku, zemeņu, aveņu un krūmogulāju lapās – 30-80 mg/kg.

Lielākai daļai kultūru bora iznesas ir ap 100 g uz hektāra.

Koku barošana rudenī

Tūlīt pēc ražas novākšanas kokus apsmidzina ar 0,2-0,3 % borskābes šķīdumu. Tad šis elements aizplūst uz vasām, skeletzaru un stumbru mizu, nedaudz arī uz saknēm, bet visvairāk uzkrājas tieši pumpuros. Šo procesu var sekmēt, ja borskābes šķīdumam pievieno 2,5% karbamīda jeb urīnvielas.

Polijā boru rudenī smidzina vairākkārtīgi, to dara trīs līdz četras nedēļas pirms lapu nobires bieži kopā ar 4-5 % karbamīdu.

Bora saturs: mālsmilts augsnē 0,20-0,35 mg/kg, viegla smilšmāla augsnē 0,30-0,60 mg/kg, smaga smilšmāla un māla augsnē – 0,40-0,80 mg/kg. Tad, kā arī, ja bora ir vēl mazāk, ieteicams augsnē iestrādāt 2-3 kg/ha bora.

Koku barošana rudenī

Bora uzņemšana notiek visu veģetācijas periodu, tikai ilgstošs sausums šo procesu var traucēt. Ilgstošs sausums stipri traucē arī kālija un fosfora uzņemšanu, bet daudz mazāk kalcija un magnija.